

Statenmededeling

Onderwerp

Bekrachtiging Droogteagenda Brabant en stand van zaken uitvoering Grondwaterconvenant en Droogteagenda.

Datum

17 september 2024

Documentnummer

GS: 5940443
PS: 5998911

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van:

1. de bekrachtiging van de Droogteagenda op 3 juli 2024, waarbij gemeenten volwaardig betrokken zijn in de grondwater samenwerking in Brabant (Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg);
2. de voortgang van de acties uit het Grondwaterconvenant en de Droogteagenda als reactie op de “Toezegging uit de vergadering van PS d.d. 12-2-2024 door S. Boelema over mondelinge vragen van VVD & PVV (drinkwater)”.

Aanleiding

De grondwatervoorraad in Brabant staat al geruime tijd onder druk, wat leidt tot toenemende waterschaarste, het droogvallen van beeksystemen en schade aan droogtegevoelige natuur en gewassen. Dit heeft ook invloed op de beschikbaarheid van drinkwaterbronnen, versterkt door de groeiende vraag naar water. Deze uitdagingen worden versterkt door klimaatverandering, dat zorgt voor meer extremen zoals langere periodes van droogte en extreme neerslag.

De Brabantse grondwaterpartners, waaronder de provincie, erkennen deze problematiek. De 13 partners van het zogenaamde Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg (hierna te noemen: BBG) hebben daarom in december 2021 het Grondwaterconvenant 2021-2027 ondertekend, met één doel voor ogen: een robuust (grond)watersysteem creëren in Brabant, zie ook [Brabants grondwater in balans - Brabants grondwater in balans](#). Het BBG functioneert onder penvoerderschap van de provincie.

Sinds de ondertekening van het convenant zijn belangrijke stappen gezet. Niet alleen in de uitvoering van maatregelen tot 2027, maar ook in de versterking van de samenwerking binnen Brabant. Bij de ondertekening van het Grondwaterconvenant waren 13 partijen betrokken. Vanaf 2022 zijn gemeenten geïnformeerd en betrokken bij het Grondwaterconvenant. Zij brachten nieuwe kennis en ambities in en gaven zelf invulling aan hun bijdrage, om te komen tot een toekomstbestendig watersysteem.

Datum

17 september 2024

Documentnummer

GS : 5940443 actief

PS : 5998911

Het advies 'Zonder water, geen later' van de onafhankelijke commissie Droogte, uitgebracht op 15 september 2022, bevestigde de richting en afspraken uit het Grondwaterconvenant en benadrukte de grote urgentie van de droogteaanpak tot 2040. De [adviescommissie Droogte is ingesteld](#) door Provinciale staten op 7 september 2021, op verzoek en in afstemming met de partners in het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg. De Droogteagenda geeft de verhouding weer tussen het Grondwaterconvenant en het Droogteadvies, met de inbreng van de gemeenten.

Ondanks het grote neerslagoverschot sinds de herfst van 2023 is het effect van de neerslag niet direct terug te zien in de diepe grondwaterstanden, omdat grondwater een traag werkend systeem is. Het doel en de maatregelen uit de Droogteagenda blijven dan ook onverminderd van kracht. Het is daarin belangrijk om het grondwatersysteem, waaruit wij onder andere ons drinkwater winnen in Brabant, klimaatrobuust te maken. Daarnaast moeten we het oppervlaktewatersysteem voldoende ruimte bieden en waar mogelijk en nodig stuurbaar te houden. Op deze manier kunnen we flexibel omgaan met zowel extreme natte als droge omstandigheden.

Op 8 februari 2023 werd het concept van de Droogteagenda door de BBG-partners bekrachtigd. De concept Droogteagenda is aan u, Provinciale staten aangeboden op 17 april 2023, zie ook [Memo aan Provinciale Staten van gedeputeerde Roijackers over Droogteagenda](#).

Nu is er een geactualiseerde versie van de Droogteagenda beschikbaar, met inbreng van de Brabantse gemeenten. Deze Droogteagenda is bijgevoegd als bijlage 1 bij deze statenmededeling. Op verzoek van de gemeenten zijn drie noemenswaardige elementen toegevoegd of vernieuwd t.o.v. de oorspronkelijke tekst in de concept Droogteagenda:

- voetnoot bij figuur 1 op pagina 7/28
- bijlage 1 Schematische toelichting van de doelstellingen
- bijlage 3 Vernieuwde paragraaf 3 in het oorspronkelijke Grondwaterconvenant

Tijdens de BBG-vergadering van 3 juli 2024 is de vernieuwde Droogteagenda bekrachtigd door alle BBG-partners, inclusief betrokken Brabantse wethouders uit de vier bestuurlijke regio's in Brabant (West-Brabant, Hart van Brabant, Zuidoost en Noordoost-Brabant).

Bevoegdheid

Vanuit de rol als strategisch grondwaterbeheerder is GS bevoegd tot afspraken over grondwaterbescherming te komen, zoals vastgelegd in het Grondwaterconvenant 2021-2027 en de Droogteagenda 2040. De Droogteagenda, is net als het Grondwaterconvenant, gebaseerd op een inspanningsverplichting. Dit houdt in dat alle partners zich maximaal inzetten om de gestelde doelen te bereiken, waarbij vertrouwen en samenwerking centraal staan. De partners werken vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, aan vele maatregelen; zij betrekken de andere partners erbij. In het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg (BBG) spreken de partners elkaar aan op de voortgang. De Droogteagenda is beleidsmatig gerelateerd aan het onderdeel *Voldoende water* uit het Regionaal Water en Bodem Programma 2022-2027 (RWP).

Datum

17 september 2024

Documentnummer

GS : 5940443

PS : 5998911

Kernboodschap

1. Bekrachtiging Droogteagenda

De Droogteagenda is het product van een bijzondere en nauwe samenwerking op het gebied van grondwater in Brabant. De BBG-partners waren al gecommitteerd door de ondertekening van het Grondwaterconvenant in december 2021. Andere provincies in Nederland hebben belangstelling voor de BBG-samenwerking – het blijkt een goed voorbeeld van samenwerking. Bij de verdere uitwerking van de Droogteagenda zijn de Brabantse gemeenten nadrukkelijk betrokken bij deze nauwe samenwerking. Tijdens het BBG-overleg op 3 juli 2024 is de Droogteagenda door alle partijen bekrachtigd. Dit markeert het startschot voor Brabantse gemeenten om zich te committeren aan de gezamenlijke grondwateropgave in Brabant.

2. Voortgang acties GW-convenant en Droogteagenda

Alle grondwaterpartners treffen maatregelen om het onttrekken van grondwater terug te dringen en het vasthouden van water, ter aanvulling van de grondwatervoorraad, te bevorderen. Deze acties staan in het Grondwaterconvenant, met een looptijd tot 2027 en in de Droogteagenda, met een tijdhorizon tot 2040. Om focus aan te brengen en om te komen tot versnelling in de uitvoering, zijn zes speerpunten en twee ontwikkeltrajecten beschreven in de Droogteagenda. De speerpunten, ontwikkeltrajecten en projecten hebben allemaal een aangewezen trekker die verantwoordelijk is voor de planvorming en uitvoering. Voor alle onderdelen van de Droogteagenda zijn inmiddels plannen van aanpak opgesteld. De voortgang van alle projecten en trajecten is terug te lezen in de voortgangstabel, opgenomen als bijlage 1.

De provincie is actief bij betrokken of heeft een trekkende rol bij vele projecten uit het Grondwaterconvenant en de Droogteagenda. We brengen vier voor het voetlicht en geven een korte toelichting op de stand van zaken daarvan.

- De uitwerking van het juridisch, financieel en ruimtelijk instrumentarium, dat getrokken wordt door de provincie, heeft een sterke inhoudelijke verbondenheid met het Brabants Programma Landelijk Gebied (BPLG). Er wordt geen afzonderlijk instrumentarium ontwikkeld voor de

Droogteagenda. De doelen uit de Droogteagenda integreren we zoveel als mogelijk in het vervolg op het BPLG.

- We willen een cultuuromslag bij Brabanders bereiken zodat zij (drink)waterzuinig gaan handelen. Hiervoor hebben de drinkwaterbedrijven, waterschappen, gemeenten en commerciële partijen in het verleden al projecten uitgevoerd. Hierop voortbouwend is er een inventarisatie gedaan op de volgende onderwerpen: Hoe geeft het Nationale Plan drinkwaterbesparing invulling aan de reductiedoelstelling van 20% in 2035? Hoe komt Vlaanderen tot een lager huishoudelijk waterverbruik dan Nederland? Hoe kan gedragsverandering bijdragen aan het terugdringen van het waterverbruik? En tot slot, wat staat waterbewust bouwen in Brabant in de weg? We gaan deze kennis delen op een symposium op 31 oktober 2024. Met als doel om te komen tot een, door de BBG-partners gedragen aanpak, die (gedrags)verandering in gang zet in Brabant.
- In het najaar vindt bestuurlijke besluitvorming rondom de herziening van het beregeningsbeleid plaats. Alle belangen wegende is de provincie voorstander van een ondergrens in het beregeningsbeleid en doet concrete voorstellen om die ondergrens in verschillende gebieden te kwantificeren.
- De samenwerking met drinkwaterleidingbedrijven en industriële onttrekkers wordt blijvend geïntensiveerd, om de doelstelling “100 mln m³/jaar minder grondwater onttrekken in 2040” te bereiken.

Datum

17 september 2024

Documentnummer

GS : 5940443

PS : 5998911

Consequenties

Met het aanhaken van de Brabantse gemeenten is er een belangrijke partner en bestuurslaag gecommitteerd aan de grondwateropgave. Gemeentes kunnen bijdragen aan het inrichten van de openbare ruimte, het stimuleren van burgers om water vast te houden en om water te besparen.

Alhoewel alle BBG-partners aan de slag zijn om de doelen met elkaar te bereiken, heeft de voortgang op een aantal onderdelen vertraging opgelopen ten opzichte van de initiële planningen. Dat heeft verschillende oorzaken:

- De BBG-partners hadden behoefte aan inzage in de kwantitatieve bijdrages die hun maatregelen, of die van andere BBG-partners, kon opleveren voor ‘minder water onttrekken’ en ‘meer water vasthouden’. In bijlage 2 van de Droogteagenda zijn de maatregelen uit de Droogteagenda zover mogelijk gekwantificeerd. De Droogteagenda is inclusief alle bijlagen bijgevoegd bij deze statenmededeling;
- De meeste maatregelen doen ergens pijn. Voor het treffen van gevoelige maatregelen wordt er daarom ook, in zorgvuldige afstemming, gekeken naar wat de ander doet en hoe de ‘pijn’ onderling verdeeld wordt;
- Uitvoerbaarheid van beleid. The devil is in the detail: veel van de trajecten zijn nieuw. Daardoor komen we verwachte en onverwachte

uitdagingen tegen op het gebied van financiën, techniek, milieueffecten

Datum

en draagvlak onder belanghebbenden.
Tot slot wordt aangetekend dat de Droogteagenda 2040 als bestuurlijke
koepelovereenkomst geen directe, financiële consequenties voor de provincie
heeft.

17 september 2024
Documentnummer
GS : 5940443
PS : 5998911

Europese en internationale zaken

In het advies van de onafhankelijke commissie Droogte zijn specifieke
aanbevelingen opgenomen, die gestoeld zijn op praktijkervaringen uit Vlaanderen
- zoals het verminderen van huishoudelijk drinkwatergebruik (in Vlaanderen al
gangbaar). Er wordt contact gezocht met Vlaamse partners om in gesprek te gaan
over doelen en maatregelen op het gebied van droogtebestrijding en
grondwateronttrekkingen. Op deze manier kunnen we leerzame ervaringen tussen
beide landen delen.

Communicatie

Vanuit het samenwerkingsverband met de BBG-partners wordt de communicatie
opgepakt om uit te dragen dat alle betrokken partijen aan zet zijn om de opgave te
realiseren en dat het een lange termijn aanpak betreft. Bovendien wordt uitgedragen
dat de speerpunten door alle partners worden opgepakt om een vervolg te geven
aan het advies 'Zonder water, geen later' van de onafhankelijke commissie
Droogte.

Bijlagen

1. Droogteagenda Noord-Brabant d.d. 3 juli 2024
2. Voortgangstabel Grondwaterconvenant en Droogteagenda

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. G.H.E. Derks MPA

Programma Water en Bodem